ADVYS
UYT
ELBINGH
Vanden 8. Mey, 1656.

Verhattende den tegenwoordighen
STANT
Vande
SWEETSCHE
AFFAIREN;
Respective in POLEN, ende PRUYSSEN.

Midtsgaders eene PROPOSITIE vanden
FRANSCHEN GESANT;
Gedaen op den XXIV. April, 1656. Ter Vergaderinge vande Algemeene Switzersche CANTONS binnen BADEN.

IN s'GRAVEN-HAGE,

Gedruckt voor den AUTHEUR: By Christianus Calaminus,

Ende men verkoopse voor den Autheur, By Henricus Hondius, Konst ende Boeck-verkooper inde Nieuwe Konst ende Boeck-Druckerye/ Woonende inde Hof-straete/ Anno 1656.

E XII 66 nie rod.
XVI 33 " "

ADVYS

Uyt ELBINGH Vanden 8. Mey, 1656.

Vervattende den tegenwoordigen Stant vande SWEETSCHE AFFAIREN respective in POLEN. ende PRUYSSEN.

D' Alghemeene Revolte in Polen / ende Pruyssen / is soo openbaer / dat daer geen twyffel aen en is / alsoo 't selve van alle Gewesten Geconfirmeert wort: Voorders zyn hier 4. Ruyters / met een Ritmeester ghekommen upt het Sweets Legher / met expresse Brieven / aen den Legaet tot Stetyn: De selve seggen / dat sy by nacht / ende anderssints soo hun mogelyck was door de Polen geloopen hebben / ende onaengesien / verscheyde maelen by de Polen bekent / ende naer gejaecht / zyn evenwel hunne handen ontkommen / seggende / dat sy ghesonden zyn / met expres last vanden Lieutenant Generael Muller / ende hoewel gemelden Ritmeester de Sweetsche Affairen trachte te verschoonen / niet-temin bekenden de Ruyters in syne absentie / 't gene dat sy verclaerden de waerheyt te zyn / verhaelende omstandelyck / dat het 6. dagen geleden was / dat sy upt hun Quartier tusschen Posna / ende Calisch waeren gereden / alwaer voorschreven Muller alleen met 1500. Paerden / (zynde 't restant van het Sweetsche Legher) is liggende / den welcken hem ten hoochsten verlegen vint / als zynde van 4000. Geestelycke Persoonen / Edelen / ende Boeren van alle zyden beseth ende besloten; Welcke tsamen gerotteerde Volckeren / dagelyckx vermeerderden / ende toe namen / upt verscheyde Quartieren / doch meest upt den Hoeck vander Slesien / met groote ende kleene Troupen / overvallende verscheyde Plaetsen met Sweetsche besettinghe; Namentlyck Fraustadt / Polnissa / ende eenige andere / inde welcke sy alles dat niet ontloopen konde / ter neder zabelden. Een van dese 3. Ruyters Corporael zynde / zeyde / dat hy in Polnissa syn Guarnisoen ghehadt hadde / alwaer een

Paert vande Sweeden onder hem doot gheschoten wiert. Dat de Polen de voorghemelde in ghenomen Steden sterck besetten / ende geduerich op Partye uyt reden / met Troupen van 6. ende 800. Mannen / waer tegens de Sweeden niet bestant en zyn yemant in 't Velt te senden / uyt vreese van ondertusschen in 't Quartier selfs overvallen te sullen worden / den Lieutenant Generael Muller aldus ghepranght zynde / hadde dese Ruyters in dusdanich groot pericle tot den Legaet ghesonden / met schriftelijck eñ mondelijck versoeck om een spoedich Secours van 2000. Man / ende dat buyten 't selve onmoghelijck is / dat hy hem aldaer langer sal konnen maintineren / veel min van 't seffens ghe-slagen te worden / van daen te konnen vertrecken / daer door Posna / Calisch / ende meer andere aengrensende Steden verlooren zyn / noch wiert daer by gevoecht / dat niet alleen de Waywoden van Posna ende Calisch wederom tot de Polen gevallen waeren / maer alle d' andere Waywoden / gene uyt gesondert zyn vanden Sweetschen Koninck afgevallen / alles by een treckende dat maer den Zabel kan voeren / hun tegens voorgemelde Sweeden meer als oynt te voorens seer bloetdorstich thoonende / geen Quartier noch verschooninge gevende / men hielt dit voor eenen b quamen middel / om de Sweetsche Macht die albereyts door de geduerighe Fatiguen / ende anderssints 't seffens vermindert is te dempen / de Reden is / dat de Sweeden alleuxkens tot minder getal komende / de Duytsche ende andere vremde Natien vanden Sweetschen Chrygh onlustich wordende / als wesende voortaen niet als slagen ende genen buyt te haelen / door dien d' Ingesetenen als gedespereerde gaende / selfs hunne Dorpen ende Wooningen in asschen legghen / om de Sweeden aldaer 't verblyf 't ontrecken / onder de Sweeden wort dese veranderinge ende revolte genaemt / DER PAPEN AENSLACH, ende in 't particulier der Jesuiten / die door de Sweeden op eene onmenschelijcke wyse omgebracht ende vermoort worden / voorgemelden Corporael seyde dat hy eenen Jesuit geattrapeert hadde / die door eenige Carabyns schoten niet en wilde sterven / met de Byl aen stucken gekapt hadde / voorsz: Ritmeester verklaerde dat sulckx de waerheyt was / noch seyden / dat de Polen (tot hunne groote schade ende leedt) veel vande Sweeden geleert hadden / ende der selver Oorlochs Ordre in 't marcheren ende chargeren zyn houdende / in manieren datter geen apparentie van voordeel op hun

en

en is te hebben / zynde met Carabyn / Pistol / Tabel / ende Dupst-Hamer gewapent / daer sy seer licht mede om-gaen / desselfs Paerden zyn van een ongelooffelijcke snelheyt / daer mede sy in 't naer jaghen van hunnen Vyandt / ofte selfs in 't vluchten groote advantaige hebben / insonderheyt den Adel ende Militie der Quartianen / welcke Generael Carnetsky een volmaeckt Hooft was steeckende vol Oorlochs-oeffeninge ende Pzactijcke / daer van den Ritmeester affirmeerde souffisante pzouve van te hebben / dewyle hy met hem geschermutseert ende lustich slagen gekregen hadde / in voegen dat hy van het byten des Tabels noch niet volkomentlyck en was gecureert : Nu de versochte 2000. Man Secours en zyn in dese Landen niet te vinden / emmers om klaer te vallen in soo korten tyt / dat den benouden Muller uyt het ghedzangh van Tabels ende Dupst-Hamers / door die soude konnen verlost worden / selfs de Wervinge van Hamburgh ende Stift Bremen zyn ver te soucken / summa het is te vreesen dat voorschreven Heer Lieutenant Generael Muller / met syn by hebbende Sweeden door voorgemelde Tabels ende Dupst-Hamers sal moeten dansen. Het Regiment Paerden vanden Graef Koninckxmarck is gecontramandeert ende van Molin naer Stetyn gekomen / logerende in de naest gheleghen Dorpen / namentlyck Damme / doch evenwel 200. wel gemonteerde Ruyters / onder 't commande van eenen Lieutenant Coznel / zyn naer Mullers Leger / maer men is beducht dat sy gene supvere baene en sullen vinden / ende vande dagelyckxsche vzevelmoedige loopen de Polen aen geranst worden / hier ende tot Stetyn / komen noch dagelicx veele gevluchte Boeren / Wagenen met Vrouw / Kinderen / ende Goederen / upt vreese datmen hier ende aen dese aengrensende Landen desen Somer veel sal moeten upt te staen hebben : De Polsche Macht in Pzupssen blyft noch op 30000. Man gherekent / welcke Bevel-Hebbers met de Stadt Dantzick dagelyckx konfereren : Den Waywod Weyer heeft oock soo veel upt gebzocht / dat den Pzupschen Adel hun wederom tot den Koninck van Polen gewent hebben : De 800. Man upt Dantzick naer Derschauw gecommandeert / om 't selve in te nemen / zyn onverichter saecke te rugge geweecken / achterlaetende 200. dooden / ende twee voornaeme Officieren / vanden Koninck van Sweeden hebben wy berecht / dat hy met syn Le-

gher (niet sonder groot pericle) tot Thoozen den 30. Apzil aengekomen is / den Kijck-Cancellier is hem aldaer gaen vinden / 't sedert soude met de Troupes van Steenbock / wederom tot de Polen ingetrocken zyn / den Gzaef van Wittenbergh was ontrent Waerschouw gebleven.

PROPOSITIE

Vanden FRANSCHEN GESANT den HEER de BAAR: Gedaen aen de Algemeene Switzersche CANTONS tot BADEN.

MAGNIFICQUE HEEREN:

IC K hebbe V in dese plaetse gerepzesenteert / ende vooz oogen gelept ten tyde vande Kijckx-dagen / die vooz den begonnen Oozlogh ghehouden zyn gheweest / het quaet der selver / ende het goet vande Vzede / ten eynde / op dat Ghy d'eene soude eviteren / ende d'andere conserveren.

Maer myne persuatien / tot myn groot verdziet / en hebben d'efficatien nochte krachten niet / de welcke Ick gedesireert hadde; in manieren / dat het noodich was / dat Ghy vooz d'experientie / erkende / de waerheyt van het gene Ick V geallegeert hadde.

Zulckx is vooz een uptmuptende effect / vande Goddelijcke Voozsienichept toe ghekommen / die V heeft willen doen smaecken / alleendelijck vooz den Oozloge / daer vooz het noodich was / om V met den Vinger te doen voelen / hoe groot de segeninge des Vzede in eenen Staet is.

Want

Want wie is die hadde konnen gheloouen / dat eene Oorlochs Natie / ghelijcker wys d' Uwe / welcker Mannen Soldaeten ghehoren worden / (soomen soo moet spreecken) de Wapenen inde handen hebbende / op een subject / soo ketelachtich / dat die / de welcke U de selve hadde doen nemen / soo haest vermochte U de selve te doen verlaeten / om gesamentlijck te accorderen / gelijck Ghylieden seer wyselijck gedaen hebt.

Het was waerlijck eene Geessel des Hemels / die U seer sachtelijck heeft aen geraeckt / de wylede goethept Godts / soo haest ghedient is gheweest met de voorsichtichept vande Loffelijcke Cantons / Bemiddelaers / doende d' een / ende d' ander reconcilieren / ende omhelsen / dempende den Oorlogh / in synen aenaenvanck / ende eer de selve / voor ghebracht hadde / alle de ongeregeltheden / disorders / verwoestingen / ende 't absolut verderf / 't welck te vreesen stont.

Dewyle den Koninck sulcx seer pverich begeert heeft / ende oock de minste smerte niet gehadt hebbende / U d' een tegens d' ander in Switzerlandt in de Wapenen te sien / 't welcke hem soo ter herte ginck / of hy syne eyghen Onderdaenen in dier ghelijcken Staet gesien hadde / insgelijcks heeft syne Majestept eene seer gevoelijcke blydschap gehadt / wanneer hy verstont dat de Tranquilitept onder U herstelt was / daerom My bevelende U te benpgen / gelijck Ick doen upt 't beste mpns Herte : Ende dewyle het de eerste mael is dat Ick U hier gesamentlijck sien / 't sedert dat U dit groot geluck is toe gekomen / soo betupge Ick U de selve / aen peder / ende in 't generael / gelijck Ick hier te voorens gedaen hebbe / ten epnde vande laetste Vergaderinge / aen d 'een ende d' ander in 't particulier.

Hebbende van mpne zyde in den Naem van Syne Majestept in dese Affairen geageert gelijck Ick schuldich was / ende naer syne Ordres voor de begonnen Oorloge / om sulcx te verhinderen ende naer dat die begonnen was / om die promtelijck te doen cesseren / hebbende ten dien effecte niet gespaert / nogh sorge / noch peine / noch arbeyt / noch reyse / noch officien / noch beden / noch instantien / noch indicible vergenoeginghe / tot dat sy tot een soo geweinste epnde gebracht is.

Godt

Godt sy eeuwichlÿck gelooft / ende ondertusschen Magnificque Heeren / dewyle ghy de Wapenen ter neder gelept hebt / tot herstellinge vande Vzede in Vwe Landen / geeft V selfs goede opsicht / dat Ghy die nopnt weder neempt / om eene inlandighe Oozloge / ende gedenckt V dat dierghelÿcke uptspzepselen / ozdinairlÿck doodelÿck / ten minsten seer periculeus zyn.

In't geheel dat resteert te doen / tot vast stellinge vande Vzede / doet recht d'een aen d'ander / als Vzienden / gelÿck Bzoeders / gelÿck Leden van een eygē Lichaem / versacht sonder passie / uptsondert die contrarie den Welstant Vwer Republicque / onderwerpt V / onder de ghevoechelÿcheden van die / de welcke niet als Vwe Kuste soecken / ende arbeyden met eene suyvere begeerte / aende dingen / die sullen gearbitreert / ofte ghecozdeelt wozden / dooz die / de welcke Ghy vercoozen hebt / om Vwe Arbitres ofte Vwe Rechters te zyn.

Godt sal V Belept segenen / soo 't selve soodanich is / ende Ick verseeckere V / in Switzerlant / het aldergrootste Heyl / dat Ghy selfs weinst te genieten.

Siet hier / MAGNIFICQUE HEEREN, 't gene dat Ick V te seggen hebbe in den Naem van Syne Majestept inde zegenwoozdige constitutie van Vwe Affairen / ende dat Ick V hebbe te continueren / ghelÿck Ick doen / de sacraficien van mpne Officien ende Dienſten / in alle voozvallende Occasien.